

NAFARROAKO AURREKONTUAK 2010
ELAren BALORAZIOA

2009ko abenduak 2, asteazkena

1.- TAXUTUTAKO AURREKONTUA ENGAINAGARRIA DA

Nafarroako Gobernuak, oraingoan ere, benetako gastu bailiran aurkezten ditu zerga-gastu batzuei dagozkien partidak, diru-kopuruok gastuko beste edozein partida legez agertuz. Alegia, zerga-arrazoiengatik biltzen ez diren fondoak gastu publiko direla pentsarazi nahi dute.

Nafarroako Gobernuak dagoeneko ohitura bihurtu duen jokaera horren helburua aurrekontuak puztea da, Nafarroako gastu publikoa berez dena baino handiagoa dela ikustarazi nahiz. Jokabide horrek inguruko beste ezein herrialde edo lurraldetan ez du aurrekaririk.

Foru Erkidegoko Gobernuak 2010erako aurkeztu duen aurrekontuan, 4.386,7 milioi euroko gastua ageri da guztira. Dena den, biltzeke utzi arren gastu bailiran agertzen diren diru-sarreraren partidak kendu ondoren, 2010erako benetako aurrekontua 3.979,9 milioi eurokoa da, hau da, Nafarroari dagokionez 2010erako aurreikusitako BPGd-aren %21,4 bestekoa.

2. GASTUA IZOZTU EGIN DA

Osasun Departamentua da gastuan diru gehien esleitu zaiona, aurrekontuaren ia laurden bat dagokiolarik: 990,9 milioi, hots, BPGd-aren %5,3, hain zuzen ere. Bigarren partida handiena Ekonomia eta Ogasun Departamentuarena da, aurrekontuaren %18arekin (715,7 milioi euro). Hurrengo zuzkidura handiena Hezkuntza Departamentuarena da, gastu osoaren %16,5 (657 milioi), hau da, BPGd-aren %3,5, esleiturik.

Ekonomia eta Ogasun Departamentuak aipamen berezia merezi du oraingoan. Departamentu horri bigarren gastu handiena esleitzen bazaio ere, ezin dugu ahaztu Estatuarekiko Hitzarmena sail horretan sartuta dagoela, eta, beraz, Nafarroak Estatuko diru-kutxetara igortzen duen fondo-ekarpena ere bai.

Estatura doan ekarpen hori 541,7 milioi eurokoa da (Nafarroako 2010erako BPGd-aren %2,9), 2009rako aurreikusitakoa 532 milioi izanik. Hortaz, Estaturako ekarpena zenbateko horretatik kendu ostean, Ekonomia eta Ogasun Departamentuaren aurrekontua 174 milioikoa da.

Era berean, Nafarroako Gobernuak 2010erako aurkeztutako aurrekontua, Estaturako ekarpena kendutakoan, 3.438,2 milioi eurokoa izango da.

Modu horretan, Nafarroako Gobernuak izoztu egiten du gastua. 2010erako aurrekontua 2009ko aurrekontu bateratua baino 4,2 milioi euro handiagoa da (%0,1 handiagoa).

Bilakaera hori departamentuz departamentu aztertutik ikusten denez, Osasun Departamentuaren zuzkidura da gehien hazi dena, bai diru-kopuruari (2009an baino 83,3 milioi gehiago), bai portzentajeari (%8,4 handiagoa da beraren aurrekontua) erreparatuta. Bigarren aurrekontu-igoera handiena Ekonomia eta Ogasun Departamentuarena da (55,6 milioi gehiago).

Bestalde, gehien murriztu diren aurrekontuak honako hauek dira, murrizketa handienetik hasita: Herri Lanetarako Departamentuarena (horren zuzkidura 94,9 milioi –hau da, %51,7–, txikiagoa da); Berrikuntza, Enpresa eta Enplegu Departamentuarena (%11,4 murriztagoa), eta Familia, Gazteria, Kirol eta Gizarte Gaietarako Departamentuarena (9,6 milioi gutxiagoko zuzkidura).

AURREKONTU PROIEKTUA.
NAFARROA 2010, 2009 (MILIOI €, BPGd %)

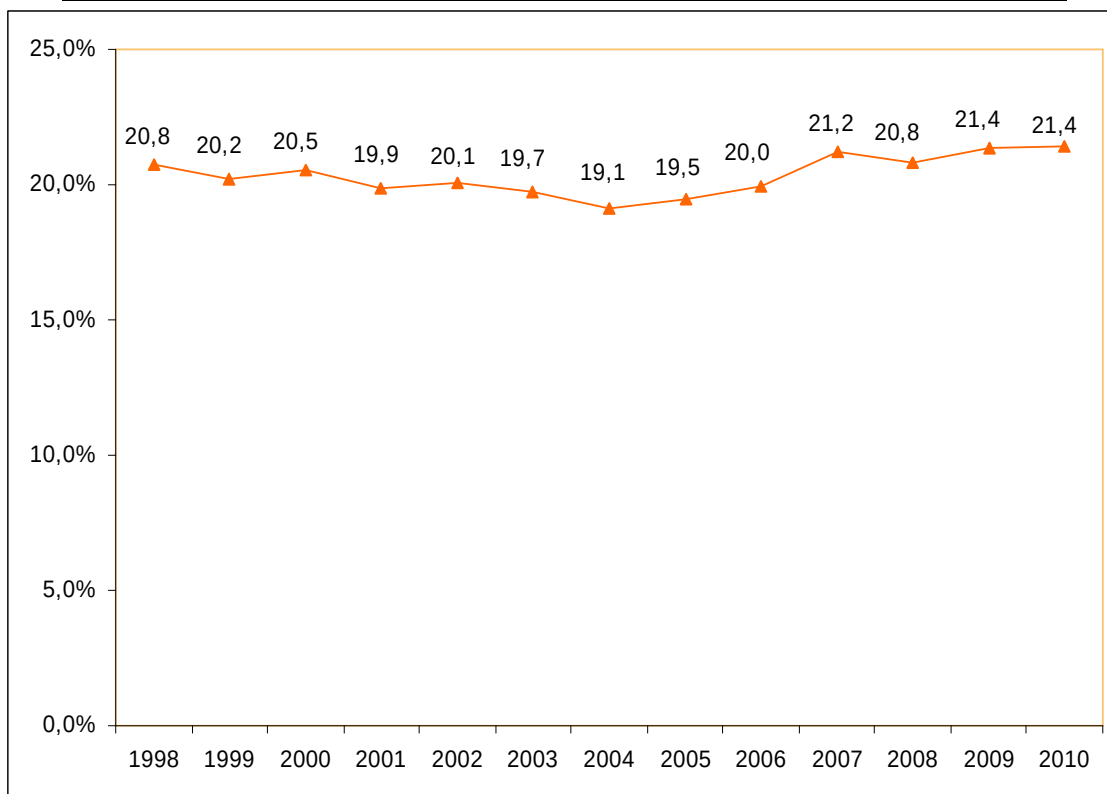
	2010		2009		Diferencia 2009 / 2010	
	Milioi €	BPGd %	Milioi €	BPGd %	Milioi €	BPGd %
OSASUNA	990,9	5,3	907,6	4,9	83,3	8,4
EKONOMÍA ETA OGASUNA	715,7	3,9	660,0	3,5	55,6	7,8
HEZKUNTZA	657	3,5	656,8	3,5	0,2	0,0
BERRIKUNTZA, ENPRESA ETA ENPLEGUA	208,8	1,1	232,6	1,3	23,8-	-11,4
FAMILIA, GAZTERIA, KIROLA ETA GIZARTE GAIK	315,3	1,7	324,9	1,7	9,6-	-3,1
LEHENDAKARITZA, JUSTIZIA ETA BARNEA	288,8	1,6	287,2	1,5	1,5	0,5
TOKI ADMINISTRAZIOA	256,7	1,4	259,0	1,4	2,4-	-0,9
LURRALDEAREN ANTOLAMENDUA ETA ETXEBIZITZA	78	0,4	75,1	0,4	2,8	3,6
LANDA GARAPENA ETA INGURUMENA	174	0,9	176,7	0,9	2,6-	-1,5
HERRI LANAK, GARRAIOAK ETA KOMUNIKAZIOAK	183,6	1	278,6	1,5	94,9-	-51,7
VIANAKO PRINTZEA ERAKUNDEA – KULTURA ETA TURISMOA	78,1	0,4	81,3	0,4	3,2-	-4,1
ERAKUNDEEKIKO HARREM. ETA GOBERNUAREN ELEDUNA	14,2	0,1	17,5	0,1	3,3-	-23,1
NAFARROAKO PARLAMENTUA	17,7	0,1	17,1	0,1	0,5	2,9
NAFARROAKO IKUS-ENTZUNEZKOEN KONTSEILUA	0,6	0	0,6	0,0	0,0	0,0
NAFARROAKO KONTSEILUA	0,6	0	0,6	0,0	0,0-	-0,1
GUZTIRA	3.979,90	21,4	3.975,7	21,4	4,2	0,1

Iturriak: Nafarroako Gobernua, IEN Gobierno de Navarra, IEN

3. GASTU PUBLIKOAK EKONOMIAN IZAN DUEN BILAKAERA

Aurrekontu proiektua onartuz gero, Nafarroako Gobernuaren 2010eko gastuari ekonomian dagokion partea BPGd-aren %21,4koa izango da; 2009ko balio bera, alegia.

NAFARROAKO GOBERNUAREN GASTU PUBLIKOA (BPGd %). 1998-2010

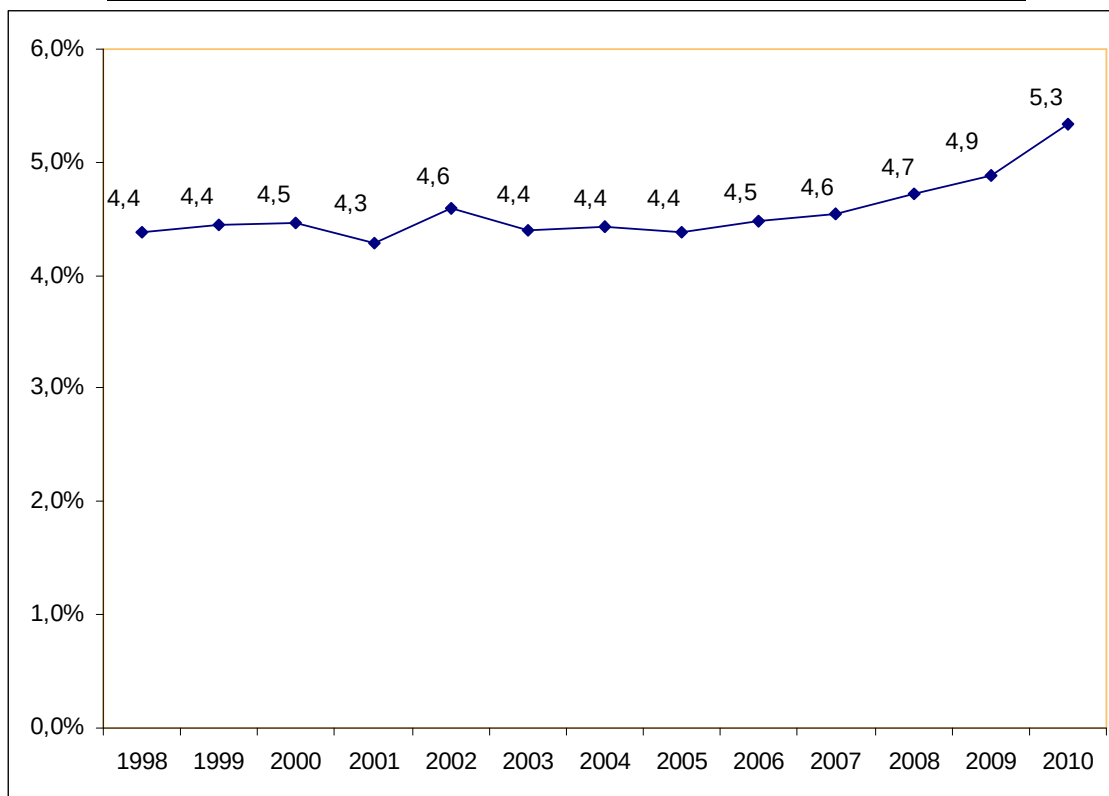

Iturriak: Nafarroako Gobernua, IEN

4. OSASUNeko GASTU PUBLIKO HANDIAGOA BEHAR DA

Aurrekontu-gehikuntza handiena duen Departamentua Osasunarena da. Departamentu horren zuzkidura, 990,9 milioi eurokoa, BPGd-aren %5,3 bestekoa da, eta %4,9ko gehikuntza izan du 2009ko aurrekontuan jasotakoaren aldean. ELAk behin eta berriz erreklamatu du osasuneko gastu publikoa handitu beharra. 2010eko bilakaera norabide onean doa, nahiz eta, bistan denez, ez da behar bestekoa. Gogoan izan behar dugu, halaber, 2010ean jasotakoan BPGd-aren jaitsierak ere baduela zerikusia. Izan ere, BPGd-a urrituz gero, gastuak haren portzentaje handiago bat adieraziko du, nahiz eta dirutan zenbatetsirik, gehikuntza eskasa izan.

OSASUNeko GASTU PUBLIKOA (BPGd%), NAFARROA. 1998-2010

Iturriak: Nafarroako Gobernua, IEN

Osasuneko gastu publikoa osatzen duten partidak aztertzean ikus daitekeenez, lan-osasuna hobetzeko inbertsioak egin beharrean, partida horretara zuzendutako zuzkidura gutxitu egin da, diru-zenbatekoari dagokionez, BPGd-ari buruzko portzentajea 2009koaren antzekoa den arren: %0,3koa, zehazki. Oinarrizko laguntzarako zuzkidura 277,2 milioi eurokoa da, hots, BPGd-aren %1,49 bestekoa.

OSASUNeko GASTU PUBLIKOA, ATAL ZEHATZAK.

NAFARROA, 2009-2010 (*)

	2010		2009	
	Milioi €	BPGd %	Milioi €	BPGd %
Lan-osasuna	4,9	0,03	5,0	0,03
Oinarrizko laguntza	277,2	1,49	269,5	1,45

Iturria: Nafarroako Gobernua

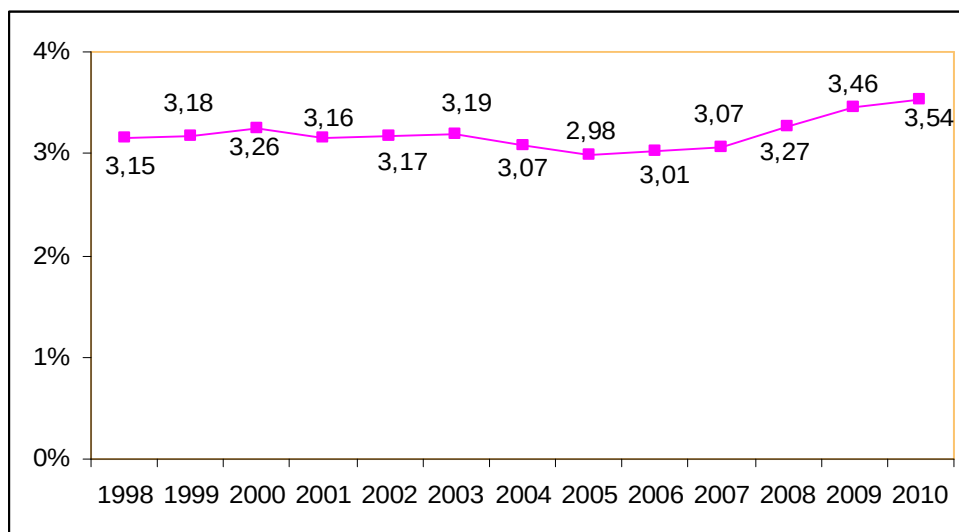
(*) 2010eko ekitaldiari buruzko informazioa aurrekontu-proiektuan jasotakoa da, eta 2009ko ekitaldikoa, aurrekontu bateratukoa

5. EUROPAKO AZKENAK, HEZKUNTZAKO GASTU PUBLIKOAN

2010erako aurrekontu-proiektuak 657 milioi euroko gastu publikoa, BPGd-aren %3,5ekoa, aurreikusten du hezkuntzan.

Aurreko ekitaldiarekiko aldea oso txikia da, 0,2 milioi euro gehiagokoa, hain zuzen ere, eta ondorioz BPGd-an dagokion portzentajea (%3,5) ez da aldatu.

HEZKUNTZAKO GASTU PUBLIKOA (BPGd %), EAE. 1998-2010

Iturriak: Nafarroako Gobernua, IEN

6. EUSKARAKO GASTU PUBLIKOA

Nafarroako Gobernuaren aurrekontuetan, euskarako gastua gero eta txikiagoa da. 2010erako, 4 milioi euroko gastua aurreikusten da, alegia, BPGd-aren %0,022koa.

Euskarara bideratzen den zuzkiduraren zati handiena, 2010ean 3,2 milioi euro euskarabidea izeneko institutura (Nafarroako Euskararen Institutura) joango da. Partida hori 2009koa baino 0,3 milioi euro gutxiagokoa da, hau da, %9,3ko lerma izan du azken urtealdian, eta %26,7koa 2008koari buruz.

EUSKARABIDEARA ZUZENDUTAKO PARTIDA (MILIOI EURO).

NAFARROA, 2010, 2009, 2008 (*)

2010	2009	2008
3,2	3,5	4,0

Iturria: Nafarroako Gobernua

(*) 2010eko ekitaldiari buruzko informazioa aurrekontu-proiektuan jasotakoa da; 2009ko ekitaldikoa, aurrekontu bateratukoa, eta 2008koa, gauzatutako aurrekontukoa.

Euskarabideak ikerketa, garapen, prestakuntza eta aholkularitza lanak egiten ditu, bai administrazio publikoentzat, bai horietatik kanpo, euskararen inguruan betiere. Institutu horri zuzendutako zuzkidurak, besteak beste, Euskaltzaindiarekiko akordiora zuzendutako partidak, eremu euskalduneko ikastolentzako diru-laguntza berezia, Gau Eskoletarako diru-laguntza, hedabideetan euskararen inguruan garatzeko programak, hizkuntza-politikaren arloko analisi, ikerlan eta ebaluaketarako programak, ikerlanak, proiektu soziolinguistikoak eta abar hartzen ditu barne.

7. ETXEBIZITZAKO INBERTSIOA

Etxebizitza Departamentuak 78 milioi euro baino gutxiagoko aurrekontu-zuzkidura dauka esleitura. Nafarroako Gobernuak taxututako aurrekontuetan xede horretara 240 milioi euro bideratuko direla jaso arren, berez, horko 162 milioi zerga-gastuei dagozkien eta, beraz, ez da gastatu ahal den diru, bildu gabe geratuko dena baizik. Hortaz, Nafarroako Gobernuak Etxebizitzan benetan egingo duen gastua Nafarroako aurrekontuaren %1,96 da, alegia, BPGd-aren %0,4 bestekoa.

Datu horren arabera, berriz, argi geratzen zaigu etxebizitzagatiko desgrabazioak 162 milioi eurokoak izango direla, hots, etxebizitzako gastu publikoaren bikoitza baino handiagoak.

Etxebizitzako gastu publikoaren gaineratik zerga-arintzeak lehenesteko hautu politikoak ez dakarkie inolako onurarik premia larrian bizi diren pertsonei, diru-sarrera publikoak etxebizitza erostea erabakitzen dutenei emanek, jabetza saritzen baita. Zehatz esateko, desgrabazioen %90,3 erosketara zuzentzen dira, alokairurako, gainerako %9,7 baino aurreikusten ez delarik.

ETXEBIZITZAKO ZERGA ARINTZEAK, 2009

	Milioi €	%
Etxebizitza-alokairugatiko zerga-gastuak	14,8	9,7
Ohiko etxebizitzan inbertitzeagatiko zerga-gastuak	147,2	90,3
GUZTIRA	162	100

Iturria: Nafarroako Gobernuak

Departamentu horrek hiru programa ditu ardatz. Lehenengoaren xedeak Etxebizitza arloaren zuzendaritza eta berarekin loturiko zerbitzu orokorrak eta lurraldearen antolamendua dira, eta 2,3 milioi euroko zuzkidura du; lurralde- eta hirigintza-plangintzetarako, 7,5 milioiko partida aurreikusten da, eta etxebizitzak eraikitze eta birgaitze, 68,2 milioi eurokoa.

Etxebizitzako gastua 2010erako aurreikusitako BPGd-aren %0,4 bestekoa da, 2009an bezala. 2009tik aurrerako bilakaera hutsala izan da, 2010erako aurreikusitako gastua 2,8 milioi euro gehiagokoa da eta (2009ko aurrekontu bateratua 75,1 milioi eurokoa da).

LURRALDEAREN ANTOLAMENDU ETA ETXEBIZITZA DEPARTAMENTUA. NAFARROA.
2009-2010

	2010		2009
	Milioi €	BPGd %	Milioi €
Ingurumen, lurraldearen antolamendu eta etxebizitza arloetako zuzendaritza eta zerbitzu orokorrak	2,3	0,01	2,5
Lurralde- eta hirigintza-plangintzak	7,5	0,04	5,3
Etxebizitzen eraikuntza eta birgaitzea	68,2	0,37	67,3
GUZTIRA	78	0,42	75,1

Iturria: ELAren Azterketa Bulegoa, Nafarroakoa Gobernuaren informazioan oinarriturik

8.- ZERGA IRUZURRARI EZ ZAIO KONTRA EGITEN

Zerga-iruzurraren kontrako politikak, eraginkorra izango bada, berreskuratu egin behar du iruzurraren zioz bildu ez den dirua. Errenta guztiak epea iraungi aurretik ikuskatu ahal izateko adina baliabidez hornituriko Ikuskaritza-taldea izatea iruzurrari biderik ez uzteko xedea duen hautu politikoa da. Ezerk ere ez du arrazoitzen horrela ez jokatzeari, zerga-iruzurrarekiko permisibitatea izan ezik.

2010erako Aurrekontu Orokorraren Proiektuak zergak ikuskatzeko programa hartzen du barne.

Zehazki, Nafarroa osoan, 44 pertsona arituko dira guztira zerga-ikuskapenak egiten, nahiz eta, gaur egun, 44 horien artean, ogasun-teknikariei dagozkien 2 postu hutsik dauden. Hortaz, 17 ogasun-teknikarik, 13 kudeatzailek eta 4 administrarik osatzen dute lantaldea, gainerakoak, zerbitzuko zuzendaria aparte, unitate, sail zein bulegoetako buruak direlarik. Hau da, hutsik dauden bi lanpostuak izan ezik, ikuskaritzan jardungo duten pertsonen kopurua ez da handitu, aurreko urtealdietakoekiko.

Horrez gain, aurreikusitakoaren arabera, egingo diren ikuskapenak 300 eta 400 artean izango dira. 2003an, ikuskatu beharreko pertsona fisikoak edo juridikoak 350 ziren jadanik, eta 2009an, 350 eta 400 artean.

Alegia, Ikuskaritza Zerbitzuko pertsona bakoitzak egin beharreko ikuskapenen kopurua urritu egin da: 2003an, 11 ziren; 2009an, 9-10, eta 2010ean, 7-9 izango dira.

ZERGA IKUSKARITZARI BURUZKO DATUAK.

NAFARROA, 2003, 2009, 2010

	2003	2009	2010
GIZA BALIABIDEAK	31	42	44
Ikuskatu beharreko zergadunen kp.	350	350-400	300-400
Ikuskapenen kp. ikuskatzaileko	11	9-10	7-9

Iturria: Nafarroako Gobernua

Ikuskaritza-lanetan diharduten pertsonen kopurua eta ikuskatzaileena txikiegiak dira.

Nafarroako zerga-ikuskatzaileen kopuru iragarriaz ohartzeko, erkatu dezagun, adibidez, Foruzaingoa osatzen duten agenteen kopuruarekin. Zerga-iruzurra jazartzeko, Nafarroako Gobernuak 44 lagun jarri ditu; Foruzaingoa, berriz, 900 bat lagunek osatzen dute, eta urtealdi honetan beste 100 pertsona sartzea dago aurreikusita. Horrek argi erakusten du ikuskaritzarako giza baliabide gehiago ez izatea borondate politikorik ezaren ondorioa dela.